

Asia: VN/19859/2020

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta (todistus negatiivisesta testituloksesta)

Lausunnonantajan lausunto

Yleishuomiot hallituksen esityksestä?

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta (todistus negatiivisesta testituloksesta). Koronaviruksen (SARS-CoV2) aiheuttaman taudin (Covid-19) leviämisen rajoittamiseksi liikkumiseen ja matkustamiseen on kevästä 2020 alkaen kohdistettu erilaisia rajoituksia Suomessa, Euroopassa ja maailmalla. Suomessa EU:n sisärajaratkaisusta ollaan luopumassa Schengen-sääntelyn seurauksena. Tautitilanne on Suomessa moniin muihin maihin verrattuna alhaisella tasolla. Tarkastelussa ovatkin nyt erilaiset keinot, joilla voidaan turvata kansanterveyttä ja terveysturvallisuutta.

Liikenne- ja viestintävirasto on osallistunut tarkasteltavana olevan luonnoksen valmisteluun. Esitys koskettaisi Suomeen suuntautuvaa rajat ylittävää kaupallista liikennettä kaikissa liikennemuodoissa. Liikenne- ja viestintävirasto muistuttaa, että matkustusmuotojen erot voivat ehdotettujen vaatimusten toteuttamiskelpoisuuden osalta olla hyvinkin suuria. Esimerkiksi lentoliikenteessä matka-aika on tyypillisesti lyhyt, kun taas Suomeen saapuvan risteilyaluksen jopa 5000 matkustajaa ovat voineet viettää laivalla useamman päivän. Myös kiinnostus rautatiematkailuun, jossa itse matkustamiseen voidaan käyttää huomattavan pitkä aika, on kasvanut. Kuljetuspalvelun tarjoajalla olisi ehdotuksen mukaan velvollisuus tarkastaa todistus liikennevälineeseen siirryttäessä. Riippuen matkan luonteesta ja käytettävästä liikennevälineestä, tästä tarkastuksesta voi siis kuluu huomattava aika ennen Suomeen saapumista.

Todistusvaatimuksen tarkemmassa määrittelyssä on huomioitava myös matkustajan roolissa kulkevat kuljetusalan työntekijät. Esimerkiksi laivaliikenteessä kulkee merkittävä määrä Suomeen rekoilla saapuvaa rahtia ja raskaan liikenteen kuljettajat saattavat ylittää rajan useamman kerran viikossa matkustajan roolissa. Vastaavasti rajat ylittävissä liikenteessä kulkee matkustajan roolissa säännöllisesti esimerkiksi meriliikenteen ja lentoliikenteen vaihtomiehistö. Vaihtomiehistöön voi kuulua hyvinkin moninaisissa erilaisissa tehtävissä työskenteleviä henkilöitä. Logistiikkaketjujen

toimivuuden näkökulmasta vaatimus siitä, että tällaisilla henkilöillä olisi aina oltava mukanaan tuore todistus negatiivisesta tautituloksesta, on todennäköisesti käytännössä toteuttamiskelvoton.

Ehdotusten vaikuttavuudessa on huomioitava myös muut käytännön soveltamiseen liittyvät haasteet. Lakiehdotuksessa edellytetään, että matkustajalla olisi oltava lähtömaassa, liikennevälineeseen tullessaan ja maahan saapuessaan mukanaan todistus negatiivisesta testituloksesta. Ei ole aivan selkeää, mitä lähtömaalla tässä yhteydessä tarkoitetaan: maata, josta matkustaja on alun alkaen matkansa aloittanut vai maata, josta Suomeen saapuva liikenneväline lähtee. Jos lähtömaalla tarkoitetaan maata, josta matkustaja on alun alkaen matkansa aloittanut, kuinka pitkä oleilu lähtömaassa on merkityksellinen: esimerkiksi Suomeen saapuva opiskelija on lähtenyt maasta A ja pysähtyy matkalla viikoksi tapaamaan sukulaisia maahan B ennen Suomeen lentämistä. Mikä maa tässä tapauksessa olisi lähtömaa? On lisäksi huomioitava, että kuljetuspalvelun tarjoajalla ei ole mahdollisuuksia selvittää, missä sen kyytiin tuleva matkustaja on lähiaikoina oleskellut ja mistä hän on matkalle lähtenyt. Liikenne- ja viestintävirasto pitää äärimmäisen tärkeänä, että kuljetuspalvelun tarjoajalle asetettava velvoite on selkeä ja toteuttamiskelpoinen.

Liikenne- ja viestintävirastolle esitetään ehdotuksessa roolia päätöksentekijänä, joka Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen esityksestä vahvistaisi ne maat tai alueet, joilta saapuvien kuljetuspalvelun tarjoajien olisi todistus negatiivisesta testituloksesta tarkastettava. Viraston olisi informoitava tästä velvollisuudesta kuljetuspalvelun tarjoajia ja valvottava muilta viranomaisilta saatavan virka-apun tuella, että kuljetuspalvelun tarjoajat noudattavat tarkastusvelvollisuuttaan. Virastolla ei ole matkustajien asiakirjoihin liittyviä aiempia tehtäviä eikä näin ollen myöskään resursseja paikan päällä asemilla, satamissa, lentoasemilla tai muissa rajanylityspisteissä tehtävään valvontaan, vaan tarkoituksena on, että näissä rajanylityspisteissä jo toimivat muut viranomaiset voisivat virka-apuna tarkastaa, että matkustajalla on asianmukainen tarkastustodistus mukanaan. Liikenne- ja viestintävirasto kohdentaisi valvontaansa näiden satunnaistarkastusten ja matkustajilta saatavien kanteluiden pohjalta. Käytännössä joudutaan vielä miettimään, miten kuljetuspalvelun tarjoaja voi virastolle todentaa tehneensä tarkastuksen. Matkustajavirtojen käsittely perustuu pitkälti automatisoituihin järjestelmiin. Todistuksen tarkastamisen kirjaaminen järjestelmään edellyttäisi todennäköisesti järjestelmämuutoksia, joten kuljetuspalvelun tarjoajat ainakin aluksi dokumentoisivat tarkastuksen toteuttamisen manuaalisesti. Virasto toteuttaisi valvontaansa pyytämällä selvityksiä siitä, miten todistukset on tarkastettu.

Liikenne- ja viestintävirasto kannattaa esityksen tavoitteita. Jotta nämä tavoitteet saavutettaisiin, on hallituksen esityksen viimeistelyssä tarkkaan mietittävä, mitkä ovat toimenpiteiden käytännön vaikutukset ja vaikuttavuus yhtäältä terveysturvallisuuden näkökulmasta, toisaalta huomioiden kuljetus- ja matkailualan merkitys Suomen kansantaloudelle ja sen nykyinen ahdinko. Todistusvaatimuksella voidaan odottaa olevan huomattavia heijastusvaikutuksia matkailu- ja kuljetusalalle ja niistä riippuvaisille aloille. Virasto korostaisi hallituksen esityksen viimeistelyssä vaatimusten selkeyttä, toteuttamiskelpoisuutta ja vaikuttavuutta.

Kirsi Karlamaa

pääjohtaja

Jarkko Saarimäki

ylivohtaja

Kuljetusyrityksen tarkastusvelvoitetta koskevat huomiot ja mahdolliset ehdotukset?

-

Matkustajaan kohdistuvat velvollisuudet: huomiot ja mahdolliset ehdotukset?

-

Kohdennetut kysymykset:

Kuljetusyhtiöt: Mitä vaikutuksia näette olevan ehdotetuilla velvoitteilla? Kuinka tarkastusvelvoite olisi parhaiten toteutettavissa? Mitä kustannuksia ehdotus mahdollisesti aiheuttaa? Muita huomioita?

-

Matkailu- ja ravintolapalveluala: Mitä vaikutuksia näette olevan ehdotetuilla matkustajaan kohdistuvilla velvoitteilla? Ovatko ehdotetut toimenpiteet riittäviä? Mahdollistavatko toimenpiteet riittävästi ulkomaan matkailijoiden saapumisen Suomeen ja matkailun terveysturvallisuuden?

-

Sisäministeriö: Mikä on ulkomaalaislain ja ehdotettujen säädösmuutosten välinen suhde, erityisesti liittyen matkustajan käännättämiseen? Mahdollistavatko ehdotetut toimenpiteet sen, että todistus negatiivisesta testitodistuksen mukanaolosta ja tarkastuksesta voidaan toteuttaa riittävällä tavalla?

-

Sosiaali- ja terveysministeriö: Ovatko ehdotetut toimenpiteet välttämättömiä tartuntataudin leviämisen estämiseksi ja terveysturvallisuuden lisäämiseksi matkailualalla? Ovatko toimenpide-ehdotukset riittäviä turvaamaan Suomen terveydenhuollon kapasiteetin riittävyyden? Miten mahdolliset jälkitoimet huolehditaan (valvonta/uusintatestausta)?

-

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos: Millä edellytyksillä Liikenne- ja viestintävirasto voi tehdä päätöksen maa/aluekohtaisesta kuljetusyritystä koskevasta tarkastusvelvollisuudesta?

-

Metsälampi Susanna
Liikenne- ja viestintävirasto